

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 14. rujna 2011.

[\[Video\]](#)

Vjera može pretvoriti smrt u dar života

Draga braćo i sestre!

U današnjoj ću katehezi govoriti o psalmu snažnih kristoloških implikacija, koji se neprestano javlja u izvješćima o Isusovoj mucii, sa svojom dvojakom dimenzijom poniženja i slave, smrti i života. Riječ je o Psalmu 22, prema židovskoj tradiciji, odnosno 21, prema grčko-latinskoj, usrdnoj i dirljivoj molitvi, koju resi ljudska jezgrovitost i teološko bogatstvo zbog čega je to jedan od najčešće moljenih i najviše proučavanih psalama iz Psaltira. Riječ je o dugoj pjesničkoj kompoziciji a mi ćemo se zadržati osobito na njezinu prvom dijelu, usredotočenom na jadikovku, da bismo produbili neke značajne dimenzije te molitve i prošnje Bogu.

U psalmu je prikazan lik nevinog čovjeka koji je progonjen i okružen neprijateljima koji žele njegovu smrt; on se utječe Bogu u tužnoj jadikovci koja se, u sigurnosti vjere, na tajanstven način otvara hvali. U njegovoj se molitvi izmjenjuju tjeskobna stvarnost sadašnjeg časa i utješno sjećanje na prošlost, u bolnom posvješćivanju vlastite beznadne situacije u kojoj se molitelj ipak ne želi odreći nade. Njegov početni vapaj je apel upućen Bog koji se čini dalekim, koji ne odgovara i kao da ga je napustio:

"Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?

Daleko si od ridanja moga.

Bože moj, vičem danju, al'ne odvrćaš;

noću vapijem i nema mi počinka" (r. 2-3).

Gospodin šuti i ta šutnja razdire dušu molitelja, koji ga neprestano doziva, ali ne nalazi odgovora. Dani i noći se izmjenjuju, u neumornom traženju riječi, pomoći koja ne dolazi; Bog se čini tako dalekim, zaboravnim, odsutnim. Molitelj moli Boga da poslušá njegov glas i odgovori mu, silno žudi za dodirom, traži odnos koji bi mogao dati utjehu i spasenje. Ali, budući da Bog ne odgovara, vapaj u pomoć se gubi u praznini i samoća postaje neizdrživa. Ipak, molitelj iz našeg psalma čak tri put u svojem vapaju Gospodina oslovljava s "moj" Bog, u krajnjem činu ufanja i vjere. Usprkos svemu što mu se pričinjava, psalmist ne može vjerovati da se veza s Gospodinom potpuno prekinula; i dok traži razlog navodne neshvatljive napuštenosti, kaže da ga "njegov" Bog ne može napustiti.

Kao što je poznato, taj vapaj kojim započinje psalam: "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?" prenijeli su Matej i Marko u svojim Evanđeljima kao vapaj koji je uputio Isus umirući na križu (usp. Mt 27, 46; Mk 15, 34). On izražava svu napuštenost Mesije, Sina Božjega, koji se suočava s dramom smrti, stvarnošću koja je sušta suprotnost Gospodinu života. Napušten gotovo od svih svojih najbližih, izdan i zanižan od učenika, okružen onima koji ga pogrđuju, na Isusa se sručio silni teret poslanja u kojem mora proći kroz poniženje i smrt. Zato vapi Ocu, i u svojoj mucu ponavlja tužne riječi iz psalma. No, njegov krik nije vapaj očajnika, kao što nije ni psalmistov, koji u svojoj molitvi prolazi put od izmučenosti do hvale i pouzdanja u Božju pobjedu. A budući da je u Židova citirati početak nekog psalma podrazumijevalo referiranje na čitavu poemu, Isusova bolna molitva, premda u sebi zadržava aspekt neizrecive patnje, otvara se sigurnosti vjere. "Nije li trebalo da Krist sve to pretrpi te uđe u svoju slavu?" reći će Uskrsli učenicima iz Emausa (Lk 24, 26). U svojoj mucu, u poslušnosti Ocu, Gospodin Isus prolazi napuštenost i smrt da prisprije k životu i podari ga svim vjernicima.

Nakon toga početnog vapaja i prošnje, u našem Psalmu 22, slijedi, u bolnoj opreci, sjećanje na prošlost:

"U tebe se očevi naši uzdaše,
uzdaše se, i ti ih izbavi;
k tebi su vikali i spasavali se,
u tebe se uzdali, i postidjeli se nisu" (r. 5-6)

Taj Bog koji se psalmisti čini tako dalekim, je ipak milosrdni Gospodin čije je milosrđe Izrael neprestano doživljavao u svojoj povijesti. Narod kojem molitelj pripada bio je predmetom Božje ljubavi i može svjedočiti njegovu vjernost. Počevši od patrijarha, a zatim u Egiptu i tijekom dugog putovanja u pustinji, u boravljenju u Obećanoj zemlji u kontaktu s agresivnim i neprijateljskim narodima, sve do tame izгона, čitava je biblijska povijest bila povijest vapaja u pomoć od strane naroda i spasenjskih odgovora od strane Boga. I psalmist se poziva na nepokolebljivu vjeru svojih otaca, koji su se "uzdali" – taj se glagol ponavlja tri put – i nisu se nikada razočarali. Sada se,

međutim, čini da je taj lanac zaziva s povjerenjem i Božjih odgovora prekinut; psalmistova situacija čini se opovrgava čitavu povijest spasenja, što sadašnju stvarnost čini još bolnijom.

No Bog ne može sama sebe poreći, pa se u molitvi sada iznova opisuje bolna moliteljeva situacija, da bi se navelo Gospodina da bude milostiv i intervenira svojom moćnom rukom, kao što je uvijek činio u prošlosti. Psalmist za sebe kaže: "crv sam, a ne čovjek" (r. 7), drugi mu se izruguju, ismjevuju ga, biva duboko pogođen upravo u vjeru: "U Jahvu se on uzda, neka ga sad izbavi, neka ga spasi ako mu omilje!" (r. 9). Pod podrugljivim udarcima ismjeivanja i izrugivanja, čini se malne da progonjeni gubi svoje ljudske crte, poput Sluge patnika opisanog u knjizi Proroka Izaije (usp. Iz 52, 14; 53, 2b-3). I poput potlačenog pravednika iz Knjige Mudrosti (usp. 2, 12-20), poput Isusa na Kalvariji (usp. Mt 27, 39-43), psalmist vidi da je doveden u pitanje njegov odnos s njegovim Gospodinom, u okrutnom i sarkastičnom naglašavanju onoga zbog čega pati: naime, Božje šutnje, njegove prividne odsutnosti. Ipak, Bog je bio prisutan u moliteljevu životu s neospornom blizinom i nježnošću. Psalmist na to podsjeća Gospodina: "Iz krila majčina ti si me izveo, mir mi dao na grudima majke. Tebi sam predan iz materine utrobe" (r. 10-11a). Gospodin je Bog života, koji izvodi na život i koji prima novorođeno dijete i očinskom se ljubavlju brine za nj. I dok se prije toga spominjao Božje vjernosti u povijesti naroda, sada molitelj ponovno podsjeća na vlastitu osobnu povijest odnosa s Gospodinom, vraćajući se na posebno značajan trenutak početka života. Tu, usprkos trenutnom očaju, psalmist prepoznaje Božju blizinu i ljubav te sada može uskliknuti, u ispovijesti punoj vjere koja rađa nadu: "od krila majčina ti si Bog moj" (r. 11b).

Jadikovka sada postaje usrdna prošnja: "Ne udaljuj se od mene, blizu je nevolja, a nikog nema da mi pomogne" (r. 12). Jedina blizina koju psalmist opaža jest blizina neprijatelja. Nužno je, dakle, da Bog bude blizu i pomogne, jer neprijatelji opkoljavaju molitelja, okružuju ga, nalik su snažnim bivolima, lavovima koji razvaljuju svoja ždrijela i plijen svoj kidaju i riču (usp. r. 13-14). Zbog tjeskobnog straha opasnost izgleda većom no što zapravo jest. Neprijatelji se čine nepobjedivima, postali su divlje i vrlo opasne životinje, dok je psalmist nalik crviću, nemoćan, bez ikakve obrane. Ali, te slike korištene u psalmu služe također da poruče da, kada čovjek postane surov i napada brata, u njemu prevlada nešto životinjsko, čini se da gubi svako ljudsko obličje; nasilje uvijek ima u sebi nešto zvjersko i samo Božji spasenjski zahvat može čovjeka vratiti njegovoj humanosti. Za psalmista, izloženom tolikoj okrutnoj agresiji, kako se čini, nema više izlaza, kao da je smrt već zavladała njime: "Kao voda razlih se, sve mi se kosti rasuše [...] Grlo je moje kao crijep suho, i moj se jezik uz nepce slijepi [...] Haljine moje dijele među sobom i kocku bacaju za odjeću moju" (r. 15.16.19). Dramatičnim slikama, koje nalazimo u izvješćima o Kristovoj mucij, opisuje se rasulo tijela osuđenog, nepodnošljiva žega koja muči umirućeg i koja nalazi odjek u Isusovoj molbi: "Žedan sam" (usp. Iv 19, 28), da bi se kraju opisala završna gesta mučitelja koji, poput vojnika pod križem, razdjeljuju među sobom odjeću žrtve, koju se već smatra mrtvom (usp. Mt 27, 35; Mk 15, 24; Lk 23,34; Iv 19,23-24).

Slijedi zatim novi žurni poziv u pomoć: "Ali ti, o Jahve, daleko mi ne budi; snago moja, pohiti mi u pomoć! [...] Spasi me" (r. 20.22a). To je vapaj koji otvara nebo, jer je proglaš vjere, pouzdanja koji

nadilazi svaku sumnju, tamu i očaj. I jadikovanje se preobražava, prepušta mjesto zahvaljivanju u prihvaćanju spasenja: "A sada, braći ću svojoj naviještati ime tvoje, hvalit ću te usred zbora" (r. 23). Tako se psalam otvara zahvaljivanju, velikom završnom hvalospjevu u kojeg je uključen čitav narod, vjernici Gospodnji, liturgijski zbor, budući naraštaji (usp. r. 24-32). Gospodin je pritekao u pomoć, spasio je siromaha i pokazao mu svoje milosrdno lice. Smrt i život su se isprepleli u neraskidivo otajstvo i život je odnio pobjedu, Bog spasitelj se pokazao neospornim Gospodinom kojeg će slaviti svi krajevi zemlje i pred kojim će se pasti nice sve obitelji naroda. To je pobjeda vjere, koja je kadra pretvoriti smrt u dar života, ponor boli u izvor nade.

Predraga braćo i sestre, ovaj nas je psalam odveo na Golgotu, podno Isusova križa, da bismo ponovno proživjeli njegovu muku i podijelili plodonosnu radost uskrsnuća. Pustimo, dakle, da nas preplavi svjetlo uskrslog otajstva također u prividnoj odsutnosti Boga, također u Božjoj šutnji i, poput učenika iz Emausa, naučimo razaznavati pravu stvarnost bez obzira što nam se činilo, prepoznavajući put uzdizanja upravo u poniženju, a puno očitovanje života u smrti, na križu. Tako, iznova stavljajući sve naše pouzdanje i nadu u Boga Oca, i mi ćemo mu se u svakoj svojoj tjeskobi moći moliti s vjerom, a naš vapaj u pomoć će se pretvoriti u zahvalnu pjesmu. Hvala!

© Copyright 2011 - Libreria Editrice Vaticana

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana